

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Kulturmiljö

Holmön
VB

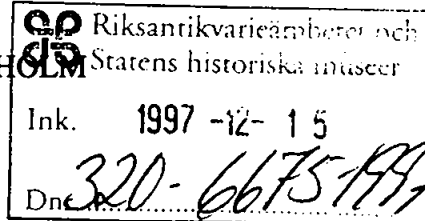
Datum
1997-12-11

Beteckning
221-12397-1997

1(3)

1997-04-22 beslöt *M*
Skiv del Kulturmiljöpaketet

Riksantikvarieämbetet
Robert Bennet
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

1997-12-18 beslöt *M*
Bearbetat förslag
till Spårarkivet för yttrande
RBT

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Holmögadds
fyr torn, Umeå kommun, Västerbottens län
(3 bilagor)

BAKGRUND

Riksantikvarieämbetet har lämnat uppdrag till Länsstyrelsens i Västerbotten Kulturmiljöfunktion att utarbeta ett förslag till skyddsföreskrifter till ovan nämnda statliga byggnadsminne. Fyrplatsen besöktes av undertecknad 1997-11-27 varvid byggnaden och omgivningarna besiktigades.

Riksantikvarieämbetets beskrivning av den aktuella byggnaden innebär ett problem på det sättet att fyren där uppges vara byggd 1838 efter ritningar av Axel Almfelt och påbyggd 1854 med en våning. I Anders Hedins bok Ljus längs kusten - berättelser från tio svenska fyrplatser, Norstedts Förlag 1988, finns en vederhäftig uppgift som motsäger detta. Uppgiften utgörs av en redogörelse ställd till lotsdirektören i början av år 1854 (sid 321): "Det gamla fyrtoronet är nedrivvet och i dess ställe ett nytt fyr torn af Granit uppfördt till en höjd af 43 fot öfver grunden. Detta torn kommer under innevarande år fullbordas...". Det äldre tornet (från 1838) bestod av illa murad kullersten och var rappat med bruk. Det torn vi ser idag överensstämmer med beskrivningen av 1854 års fyroch är utfört i huggna granitblock utan puts eller rappning. En ritning till denna fyr finns även återgiven i Hedins bok. Upphovsman till denna är dock inte angiven, men av arkitekturen att döma är det troligen Carl Sandell. Han övervakade bygget på Holmögadd och ritade 1849 fyren på Stora Fjäderägg, två mil norr om Holmögadd.

Själva fyrtoronet har, förmodligen under 1930-talet, byggts ihop med ett maskinhus. Det bör i beskrivningen till byggnadsminnet framgå att endast fyrtoronet avses.

Det förefaller, mot bakgrund av detta, angeläget att ändra beskrivningen till byggnadsminnet.

DAGSLÄGE

Hela Holmögadd och området runt fyren är militärt skyddsområde. Fyrplatsens fortsatta bemanning är avhängig den militära verksamheten på ön. En avveckling av denna är föreslagen till år 2000. Den personella dagliga tillsy-

*2001-02-18 beslöt *M**
AA

nen av Sjöfartsverkets byggnader är med andra ord osäker. Sjöfartsverket har principiellt inget intresse av fortsatt bemanning eller drift. Fyren har i stort ingen funktion för den yrkesmässiga sjöfarten längre. SMHI har en väderstation vid fyrplatsen.

Runt fyrtornet, strax under lanterninen, tillbyggdes under andra världskriget bevakningsrum av plåt för militära syften. I dag diskuteras ett borttagande av dessa. De kan å ena sidan betraktas som historiskt intressanta tillägg, men å andra sidan som förfulande element som inget har med fyren att göra.

BYGGNADENS NUVARANDE SKICK

Fyren uppvisar betänkliga brister i stommen. Tornet av huggen granit, har på insidan i senare tid målats med plastfärg. Underliggande färgskikt är svårbedömda, understa skiktet kan vara kalk (förändringar i ytbehandlingen kan eventuellt framgå ur Sjöfartsverkets handlingar). Plastfärgen har medfört att murverkets fuktgenomsläpplighet försämrats med två problem som följd: dels mycket omfattande färgflagnig, mögeltillväxt och missfärgning invändigt, dels bortfall av fogbruk utvändigt. Personalen påpekade att bitar av fogbruket ibland faller ned vid kraftig blåst. Fogarna har tidigare lagats med varierande typer av bruk.

Dessa skador bör snarast åtgärdas. Åtgärderna bör föregås av en analys av de invändiga ytskikten. Utöver detta förekommer smärre läckage mellan fyrtornet och taket till anslutande maskinhus. Man bör eventuellt också överväga att förbättra ventilationen. Uppvärmningen utgörs i dag av ett enda litet kamflänselement längst ned i fyrtornet. Längst upp, i taket till lanterninen, finns en ventilator. Skicket kan i övrigt betraktas som ordinärt (se bifogat protokoll och fotografier).

FÖRSLAG TILL SKYDDSBESTÄMMELSER

- 1 Byggnaden får inte rivas eller flyttas.
- 2 Densamma får inte heller till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- 3 I byggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtas som medför ingrepp i stommen eller i fast äldre inredning såsom dörrar, fönster, paneler, foder, socklar och räcken.
- 4 Ingrepp i, eller förändring av äldre teknisk utrustning får ej vidtas.
- 5 Skyddsområdet med dess byggnader skall hållas i sådant skick att fyrplatsens utseende och karaktär inte förvanskas. Området får inte ytterligare bebyggas.

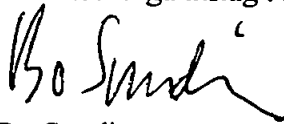
Underhåll

- 1 Underhållsåtgärder skall utföras med godkända material och metoder och på sådant sätt att den ålderdomliga karaktären bibehålls. Vård- och underhållsåtgärder skall planeras och utföras i samråd med Riksantikvarieämbetet.

- 2 För underhållsåtgärder på övriga byggnader inom skyddsområdet gäller Plan- och bygglagen 3 kap. 13§.

SKYDDSSOMRÅDETS FÖRESLAGNA AVGRÄNSNING

Sjöfartsverket är sedan 1937 lagfaren ägare till fastigheten Holmögadd 1:1. Fastighetsgränsen framgår av bilaga 2. Skyddsområdet kan lämpligen följa denna gräns. "Tarmen" ned mot Kolahushamnen kan tyckas besynnerlig, men är historiskt/funtionellt motiverad att ingå i skyddsområdet. Denna hamn användes tidigare av fyrpersonalen, i dag är den för grund, men kvar finns det murade kolhuset från 1838 (Holmögadd var landets sista täckta koleldade fyr), en fiskebastu, några mindre ekonomibyggnader och den gamla bryggan - alla väsentliga inslag i helhetsbilden.

Bo Sundin
1:e antikvarie

Bilagor:

10 fotografier
Utdrag ur ekonomiska kartan
Besiktningssprotokoll

Kopia till:

Sjöfartsverket, Norra Bottenhavets Sjötrafikområde, Box 4, 913 21 Holmsund
Västerbottens museum

11
Fynapp, byggd 1896

Besiktningensprotokoll

Objekt

Interiör	Skick	Anmärkning
18 Takstolar/bärverk	0	
19 Trapphus/trappor	1	färgskottfall om 30%
20 Tak	2	
21 Golv	2	visst underhåll behövs
22 Väggar	1	se punkter 19
23 Målning/tapeter	1	— " —
24 Fönster	2	visst underhåll behövs
25 Dörrar/portar	2	
26 Listverk	0	
27 Dekorationer	0	
28 Murverk		se punkter 22
29 Eldstäder	0	
30 Övrigt		
31 Fast inredning	2	visst underhåll behövs
32 Vatten och avlopp	0	
33 Ventilation	0	
34 Övrigt		

Kommentarer. (19) betydande skador till följd av pluckfångs-
mätning, skador i puts mögel, eftersatt underhåll av
småskalade ytor. (22) Putsbort i övre maskinrum.

Värme av högt slag behövs för luftfuktig-
hetens skull, endast ett element finns långt ned.

Skick anges i skala 0-2 där 0 finns ej
1 är i mindre gott skick
2 är i gott skick

Riksantikvarieämbetet

KULTURMILJÖAVDELNINGEN
BEBYGGELSEENHETENDatum
1997-12-18Bereckning
320-6675-1997

Ert datum

Er bereckning

Avd dir R Bennett

Sjöfartsverket
Slottsgatan 82

601 78 NORRKÖPING

Arkivkopior

Angående skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats, Umeå kn

Länsstyrelsen i Västerbottens län har på uppdrag av Riksantikvarieämbetet upprättat förslag för skyddsföreskrifter för rubricerade fyrplats. Förslaget översänds härmed i bearbetat skick bilagt för synpunkter. Riksantikvarieämbetet hemställer att synpunkterna på förslaget tillställs ämbetet senast den 15 februari 1998.

Holmögadds fyr är statligt byggnadsminne sedan 25 januari 1935. Vid av länsstyrelsen gjord besiktning 1997-11-27 konstaterades allvarliga skador på fyren, framför allt orsakade av att den invändigt i sen tid målats med plastfärg. Skadorna bör enligt länsstyrelsens bedömning omedelbart åtgärdas. Kopia på besiktningsprotokollet har sänts till Sjöfartsverket, Norra Bottenhavets sjötrafikområde.

Lena Simonsson
Enhetschef

Robert Bennett

Kopia:
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Umeå kn
Västerbottens museum

XP 971218 / RBT

POSTADRESS
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS
Linnégatan 64

TELEFON
08 - 783 90 00

TELEFAX
08 - 783 90 70

ORG.NR
202130 1990

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR HOLMÖGADDS FYRPLATS

Historik: Söder om Holmön finns ett vidsträckt och farligt grundflak. En fyr (sannolikt en vippfyr) inrättades på Södra Gadden för att göra förbisegling säkrare. 1838 byggdes ett tom av kullerstenar och rappades med bruk. Det visade sig vara så pass illa murat att man i början av 1850-talet fann för gott att riva ned det helt och bygga det nuvarande fyrtornet, som stod färdigt 1854. Ritningarna hade förmodligen uppgjorts av Carl Sandell, som övervakade bygget på Holmögadd och 1849 ritat fyren på Stora Fjäderägg, två mil norr om Holmögadd.

Fyrtornet är sedan 1930-talet hopbyggt med ett maskinhus. Skyddsföreskrifterna, punkterna 1-5 avser dock endast själva fyrtornet.

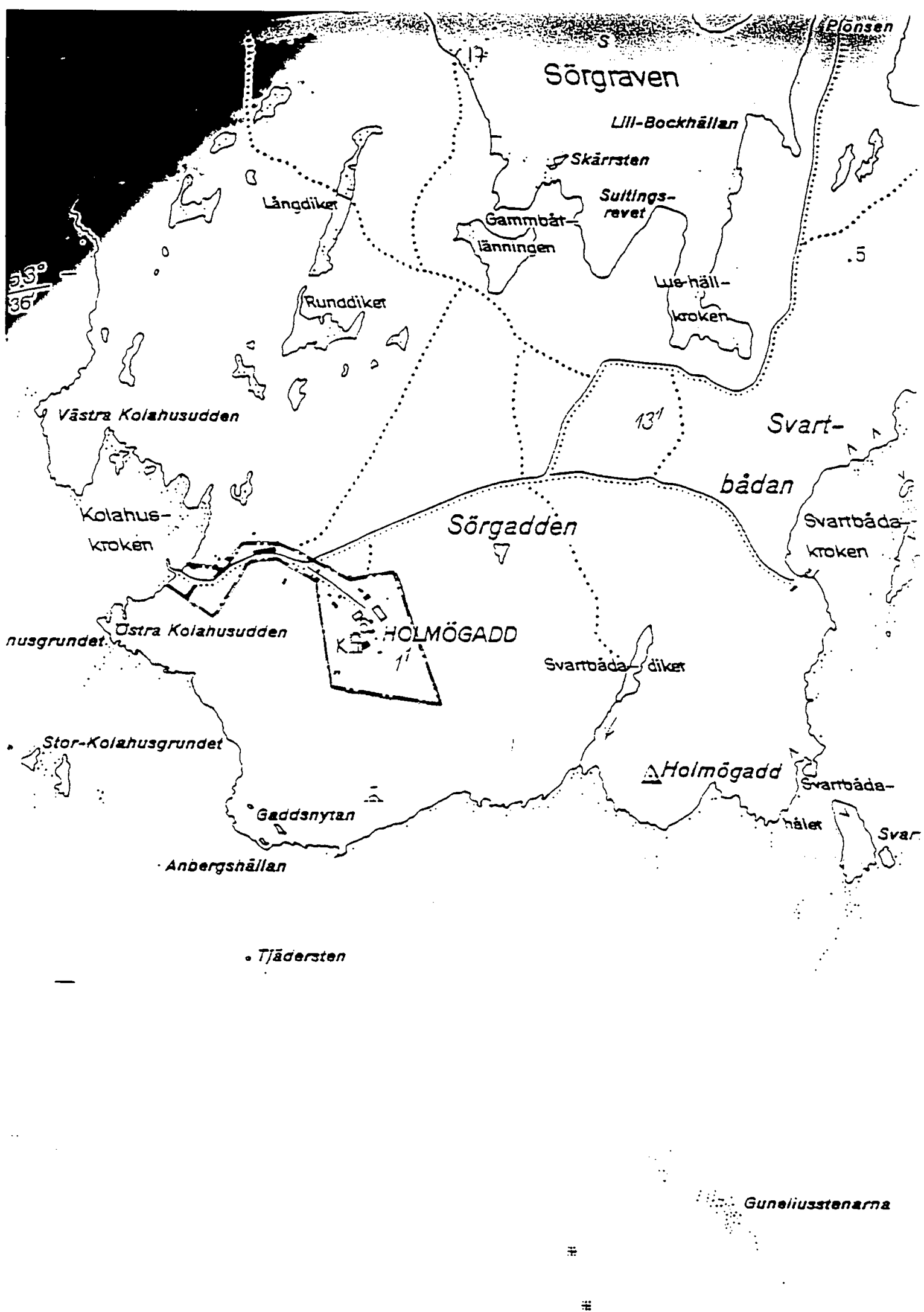
Hela Holmögadd och området runt fyren är militärt skyddsområde. Runt tornet, strax under lanterninen, tillbyggdes under andra världskriget bevakningsrum av plåt för militära syften.

Skyddsföreskrifter:

1. Fyren får inte rivas.
2. Fyren får inte till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. Skyddet avser även bevakningsrummen från andra världskriget.
3. I fyrens inre får inte sådan åtgärder vidtas som medför ingrepp i stommen eller i äldre fast inredning såsom dörrar, fönster, paneler, foder socklar och räcken.
4. Fyrens äldre tekniska utrustning får förändras endast om det är nödvändigt. Om sådan utrustning behöver bortmonteras skall den tas om hand och förvaras i fyren.
5. Fyren skall vårdas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall ske med traditionella material och metoder så att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
6. Det på den till skyddsföreskrifterna hörande planen markerade skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas. Området skall hållas i sådant skick att fyrplatsens utseende och karaktär inte förvanskas.

--

I övrigt gäller förordning om statliga byggnadsminnen mm (SFS 1988/1229). Tillstånd till ändring i strid mot skyddsföreskrifterna prövas av regeringen om ändringen innefattar från kulturhistorisk synpunkt väsentliga ingrepp. I övrigt prövar Riksantikvarieämbetet tillstånd.

Sjöfartsverket

Norra Bottenhavets sjötrafikområde

Blaggare

Harry Risto, 090-153661

Datum
1999-01-18Vår beteckning
1409-9721088Ert datum
320-6675-1997

Er beteckning

Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavd.
Bebyggelseenheten
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Ang.skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats Umeå kn.

Sjöfartsverket har inget att erinra mot Riksantikvarieämbetes förslag till skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats.

Harry Risto

Sjötrafikområdeschef

Dokument1

Postadress
Box 4
913 21 HOLMSUNDTelefon
090-15 36 60Telefax
090-245 47

Telex

Riksantikvarieämbetet
Kulturmiljöavdelningen

Landskapsenheten

Kopia till

DATUM
1999 04 22

BETECKNING
06675-1997

ERT DATUM

ER BETECKNING

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Holmögadds fyr

Holmögadds fyr är statligt byggnadsminne (byggnadsminnesmärke) sedan 25/1 1935. Riksantikvarieämbetet bifogar förslag till skyddsföreskrifter och anhåller om deras fastställande. Förvaltande myndighets – Sjöfartsverket – yttrande bifogas i kopia.

Just/samråd

Weg
MBC

Erik Wegræus
Riksantikvarie

Mats Bergman
Förste antikvarie

Exp

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 STOCKHOLM
Besöksadress Linnégatan 64

Tel 08 - 5191 8000
Fax 08 - 5191 8261
E-post riksant@raa.se

www.raa.se
Org nr 202100 - 1090
Postgiro 59994-4

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR HOLMÖGADDS FYRPLATS

Historik: Söder om Holmön finns ett vidsträckt och farligt grundflak. En fyr (sannolikt en vippfyr) inrättades på Södra Gadden för att göra förbisegling säkrare. 1838 byggdes ett torn av kullerstenar och rappades med bruk. Det visade sig vara så pass illa murat att man i början av 1850-talet fann för gott att riva ned det helt och bygga det nuvarande fyrtornet, som stod färdigt 1854. Ritningarna hade förmodligen uppgjorts av Carl Sandell, som övervakade bygget på Holmögadd och 1849 ritat fyren på Stora Fjäderägg, två mil norr om Holmögadd.

Fyrtornet är sedan 1930-talet hopbyggt med ett maskinhus. Skyddsföreskrifterna, punkterna 1-5 avser dock endast själva fyrtornet.

Hela Holmögadd och området runt fyren är militärt skyddsområde. Runt tornet, strax under lanterminen, tillbyggdes under andra världskriget bevakningsrum av plåt för militära syften.

Skyddsföreskrifter:

1. Fyren får inte rivas.
2. Fyren får inte till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. Skyddet avser även bevakningsrummen från andra världskriget.
3. I fyrens inre får inte sådan åtgärder vidtas som medför ingrepp i stommen eller i äldre fast inredning såsom dörrar, fönster, paneler, foder socklar och räcken.
4. Fyrens äldre tekniska utrustning får förändras endast om det är nödvändigt. Om sådan utrustning behöver bortmonteras skall den tas om hand och förvaras i fyren.
5. Fyren skall vårdas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall ske med traditionella material och metoder så att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
6. Det på den till skyddsföreskrifterna hörande planen markerade skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas. Området skall hållas i sådant skick att fyrplatsens utseende och karaktär inte förvanskas.

--

I övrigt gäller förordning om statliga byggnadsminnen mm (SFS 1988/1229). Tillstånd till ändring i strid mot skyddsföreskrifterna prövas av regeringen om ändringen innefattar från kulturhistorisk synpunkt väsentliga ingrepp. I övrigt prövar Riksantikvarieämbetet tillstånd.

Sjöfartsverket
Norra Bottenhavets sjötrafikområde

Harry Risto, 090-153661

Datum
1999-01-18

Ert datum
320-6675-1997

Vår beteckning
1409-9721088

Er beteckning

Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöavd.
Bebyggelseenheten
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Ang.skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats Umeå kn.

Sjöfartsverket har inget att erinra mot Riksantikvarieämbetes förslag till skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats.

Harry Risto

Sjötrafikområdeschef

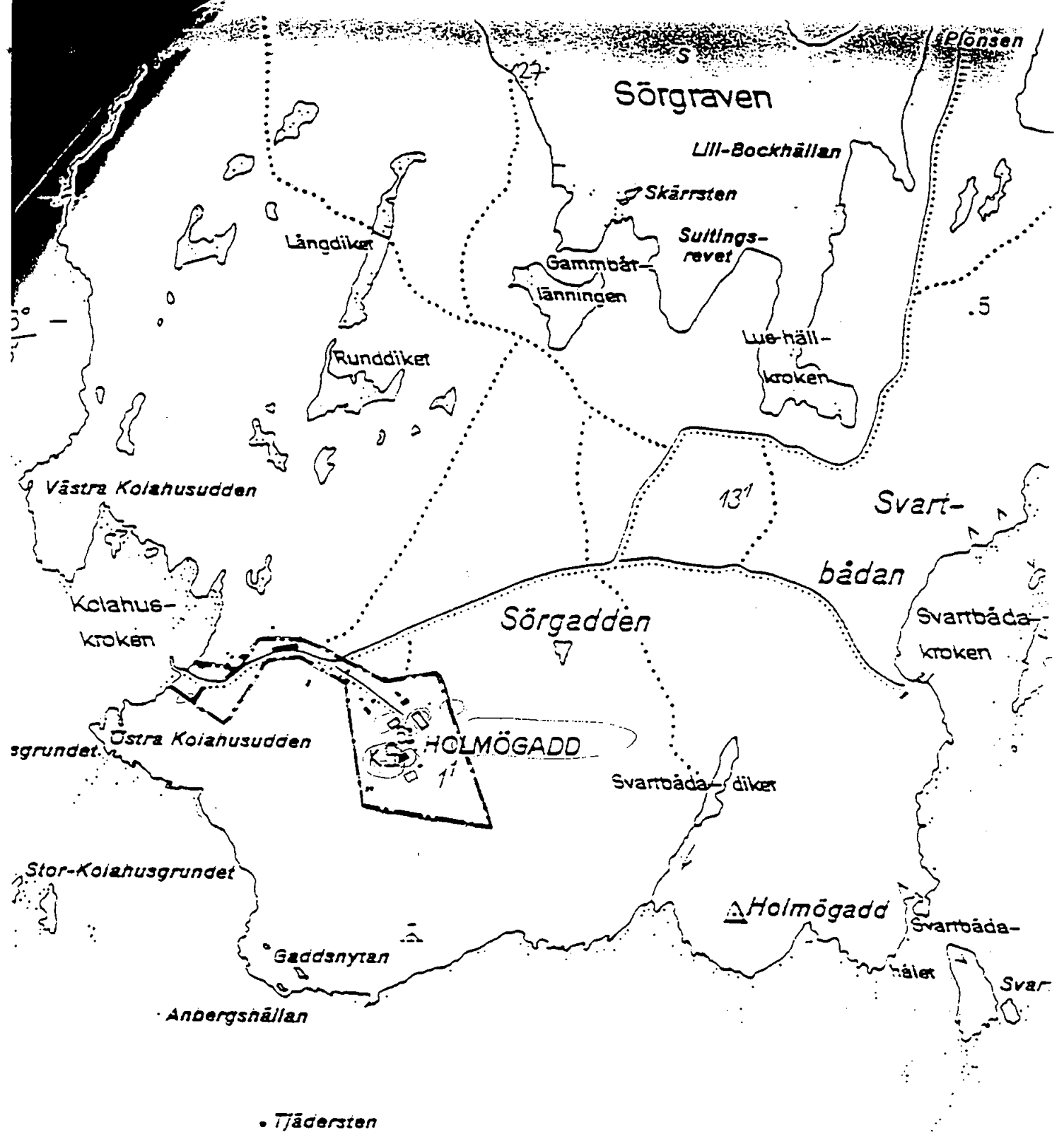
Dokument1

Postadress
Box 4
913 21 HOLMSUND

Telefon
090-15 36 60

Telefax
090-245 47

Telex

31

Guneliusstenarna

#

#

Sjöfartsverket

TEKNISKA AVDELNINGEN

Byggtekniska sektionen

Handläggare, direkttelefon

Bengt Olsson

A²⁹ATA Holmöns sn VB

Datum
1989-08-07

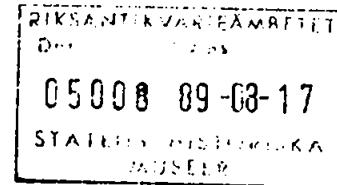
Vår beteckning

Ert datum

Er beteckning

Riksantikvarieämbetet
Byggnadsavdelningen
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Holmöns sn

Angående Holmögadds fyr

Sjöfartsverket har för avsikt att utföra underhålls arbeten på rubr. fyr. Fyren, som är skyddad som byggnadsminnesmärke, besöktes den 25 April tillsammans med representant för länsantikvariern.

Fyren är uppförd av natursten och fogad med cementbruk med ganska grov ballast, uppskattningsvis upptill 6 mm. Skador har uppstått vid sprickor i putsen där vatten inträngt och lokalt frostsprängt fogningen. Med hänsyn till att fogningen synes vara ganska gammal och endast lokalt, skadad måste vi anse att "tidens tand" mera än fel material är orsak till skadorna.

Föreslagna åtgärder:

Skadade områden urknackas rengöres och omfogas med cementbruk motsvarande K25 och ballast 0 - 6.

Bevakningsvärn borstas, rostkydds- och täckmålas.

Invändigt rengöres fyren från flagnande färg och i ett senare skede, efter utvändigt tätning och uttorkning, borttages felaktig, förmodligen latexfärg, varefter fyren målas med kalkfärg.

Arbetena utföres under Sept - Okt 1989.

Bilaga: Länsantikvarierns rapport.

Bengt Olsson
Bengt Olsson

1989.09.05 besikt...
lista nr...
A.a. /Ka

Postadress	Besöksadress	Telefon (växel)	Telefax	Telex	Telegram
60178 NORRKÖPING	Slottsgatan 82	011-19 10 00	011-10 19 49	64380 SHIPADM S	civilmarin Norrköping

1989-05-10

HOLMÖGADDS FYR

Anteckningar vid besök den 25 april 1989 tillsammans med Bengt Olsson, Eilert Sahlén och Göran Andersson, Sjöfartsverket, samt A Ijernberg och I Söderlund, Fortifikationsförvaltningen

Fyrtornet av råhuggen, murad sten är uppfört 1838 och påbyggt 1854. Tornet är skyddat som byggnadsminnesmärke sedan 1935. Aktuella frågor var brister i stenmurningens fogning och under andra världskriget tillkomna bevakningsvärn.

Iakttagelser

Fogningen i muren är skadad till en omfattning av ca 20-30 %. Fogbruket har delvis ramlat ut och på många ställen sitter det löst. Materialet ser ut som ett starkt cementbruk. Lagningar från olika tillfällen förekommer också. Fogarnas utsida är avtvättade de finkornigaste materialen, så att ballastmaterialet är s a s frilagt. Det visar på en stark nötning från väder och vind. Där fogbruket har varit borta en längre tid har mossor börjat växa. Fogbredden varierar kring 3-8 cm.

Anledningen till släppen hos en del fogar kan möjligen vara att bruket var för bindemedelsrikt och starkt så att det har krympt vid torkningen och varit för stumt.

På altanen ovanför frisen har ett bevakningsvärn på vardera norra och södra sidan inrättats (gjordes enligt uppgift under kriget). Värnen är utförda av 20 mm plåt och är målade. De är välbyggda och utan större brister. Vissa rostande fläckar kan finnas.

Tornväggarnas insidor är putsade till synes med kalkbruk och tidigare målningsbehandling har varit kalkfärg. Enligt uppgift målades ytorna 1967 med "plastfärg". Målningen flagnar nu starkt överallt och trapputrymmet gör ett tråkigt intryck. Ett problem är tydligen att fukten, som tillförs på utsidan gärna vandrar vidare till murens insida.

Synpunkter

Fogningen på tornets utsida måste repareras och det synes inte vara särskilt komplicerat. Väsentligt för beständigheten är som vanligt valet av bruk samt arbetsutförandet. Olsson upprättat förslag som delges berörda parter.

Postadress	Gatuadress	Postgiro	Telefon	Telefax
901 86 UMEÅ	Storgatan 71 B	3 51 94 - 0	Växel 090 - 10 70 00	Adm.enheten 13 62 70
			Direktval 090 - 10 7	Försvarsenheten 13 15 77

1989-05-10

Bevakningsvärnen av plåt gör inte "någon skada" där de sitter. De förmedlar en glimt från andra världskriget. Ingen av de närvarande parterna - inte heller undertecknad - fann det motiverat att avlägsna dem. De underhålls med målning i likhet med andra målade detaljer på fyren.

För tornväggarnas insidor återstår inte annat än att rengöra alla ytor från det sista färgskiktet. Det är sannolikt att det arbetet också medför att delar av putsen följer med. Den nya avfärgningen måste ha god förmåga att släppa igenom fuktvandring.

På uppdrag av länsantikvarien

Rolf Sixtensson

1989-05-10

HOLMÖGADDS FYR

Anteckningar vid besök den 25 april 1989 tillsammans med Bengt Olsson, Eilert Sahlén och Göran Andersson, Sjöfartsverket, samt A Tjernberg och I Söderlund, Fortifikationsförvaltningen

Fyrtornet av råhuggen, murad sten är uppfört 1838 och påbyggt 1854. Tornet är skyddat som byggnadsminnesmärke sedan 1935. Aktuella frågor var brister i stenmurningens fogning och under andra världskriget tillkomna bevakningsvärn.

Iakttagelser

Fogningen i muren är skadad till en omfattning av ca 20-30 %. Fogbruket har delvis ramlat ut och på många ställen sitter det löst. Materialet ser ut som ett starkt cementbruk. Lagningar från olika tillfällen förekommer också. Fogarnas utsida är avtvättade de finkornigaste materialen, så att ballastmaterialet är s a s frilagt. Det visar på en stark nötning från väder och vind. Där fogbruket har varit borta en längre tid har mossor börjat växa. Fogbredden varierar kring 3-8 cm.

Anledningen till släppen hos en del fogar kan möjligen vara att bruket var för bindemedelsrikt och starkt så att det har krympt vid torkningen och varit för stumt.

På altanen ovanför frisen har ett bevakningsvärn på vardera norra och södra sidan inrättats (gjordes enligt uppgift under kriget). Värnen är utförda av 20 mm plåt och är målade. De är välbyggda och utan större brister. Vissa rostade fläckar kan finnas.

Tornväggarnas insidor är putsade till synes med kalkbruk och tidigare målningsbehandling har varit kalkfärg. Enligt uppgift målades ytorna 1967 med "plastfärg". Målningen flagnar nu starkt överallt och trapputrymmet gör ett tråkigt intryck. Ett problem är tydligen att fukten, som tillförs på utsidan gärna vandrar vidare till murens insida.

Synpunkter

Fogningen på tornets utsida måste repareras och det synes inte vara särskilt komplicerat. Väsentligt för beständigheten är som vanligt valet av bruk samt arbetsutförandet. Olsson upprättar förslag som delges berörda parter.

Postadress	Gatuadress	Postgiro	Telefon	Telefax
901 86 UMEÅ	Storgatan 71 B	3 51 94-0	Växel 090-10 70 00	Adm.enheten 13 62 70
			Direktval 090-10 7	Försvarsenheten 13 15 77

1989-05-10

Bevakningsvärnen av plåt gör inte "någon skada" där de sitter. De förmedlar en glimt från andra världskriget. Ingen av de närvarande parterna - inte heller undertecknad - fann det motiverat att avlägsna dem. De underhålls med målning i likhet med andra målade detaljer på fyren.

För tornväggarnas insidor återstår inte annat än att rengöra alla ytor från det sista färgskiktet. Det är sannolikt att det arbetet också medför att delar av putsen följer med. Den nya avfärgningen måste ha god förmåga att släppa igenom fuktvandring.

På uppdrag av länsantikvarien

Rolf Sixtensson

ÄMBETET och
TEKNIKA MUSEER

39
ÄRENDEKOPIA

Datum

1989-09-05

Er datum

1989-08-07

Beteckning

5008/89

Er beteckning

avdelningen
enheten
Kenneth Kartaschew/peg

Sjöfartsverket
Tekniska avdelningen
601 78 NORRKÖPING

Holmögadds fyr, Holmöns sn, Västerbotten
Förslag till upprustning

Sjöfartsverket har för riksantikvarieämbetets granskning översänt ett förslag till upprustning av Holmögadds fyrtorn, avseende utvändig omfogning och invändig ommålning.

Ämbetet anser att det föreslagna fogbruket är för starkt och på sikt kan ge skador djupare in i murverket och eventuellt även spräcka murstenarna. Enligt ämbetets mening bör det nya fogbruket vara avsevärt mjukare, dvs mindre cementhaltigt, antingen rent kalkbruk, svagt hydrauliskt kalkbruk eller möjligen ett bruk med låg cementhalt, såsom KC 21. Ett sådant mjukare bruk kan möjligen förkorta underhållsrytmen, men förenklar samtidigt underhållet.

I övrigt har ämbetet ingen erinran mot föreslagna åtgärder.

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
Byggnadsavdelningen

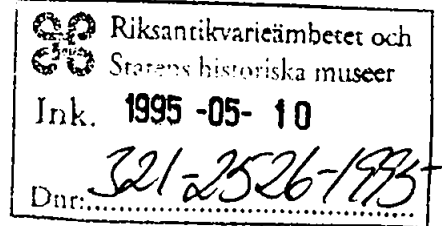
Åke Nisbeth
Åke Nisbeth
Avdelningsdirektör

Kenneth Kartaschew

Kenneth Kartaschew

Kopia till:
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsmuseet i Umeå

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Radiostation vid Holmögadd
(1 bilaga)

Telia Mobitel AB har för avsikt att förbättra radiotäckningen för NMT och GSM i området kring Holmön.

Den plats vi tittat på är belägen på fyren på Holmögadd. Vid tillståndsförfrågan till Länsstyrelsen i Västerbotten, som godkänt anläggningen, informerades vi att fyren är ett statligt byggnadsminne.

Position i rikets nät X: 746340 Y: 171000

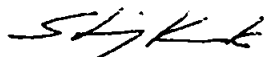
Anläggningen kommer att bestå av antenner placerade på fyren och radioutrustning inne i en byggnad i anslutning till fyren.

Beräknad tidpunkt för drifttagning är under andra kvartalet 1995.

Yttrande huruvida det ur kulturmiljövärdsynpunkt finns något att erinra mot denna anläggning önskas med hänsyn till det förestående projekteringsarbetet snarast möjligt.

Skrivelse i ärendet har även sänts till Luftfartsverket och Militärbefälhavaren för Milo N (med kopia till Milo N, Chefen för Flygvapnet, Försvarets Materielverk och Försvarets Radioanstalt).

Med vänlig hälsning

Stig Kask
Chef Nät/Drift

19.5.95 - 07.07.95 Kask
godkännt förslaget/HS a.a.

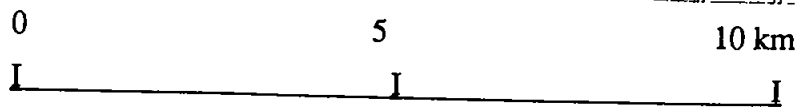
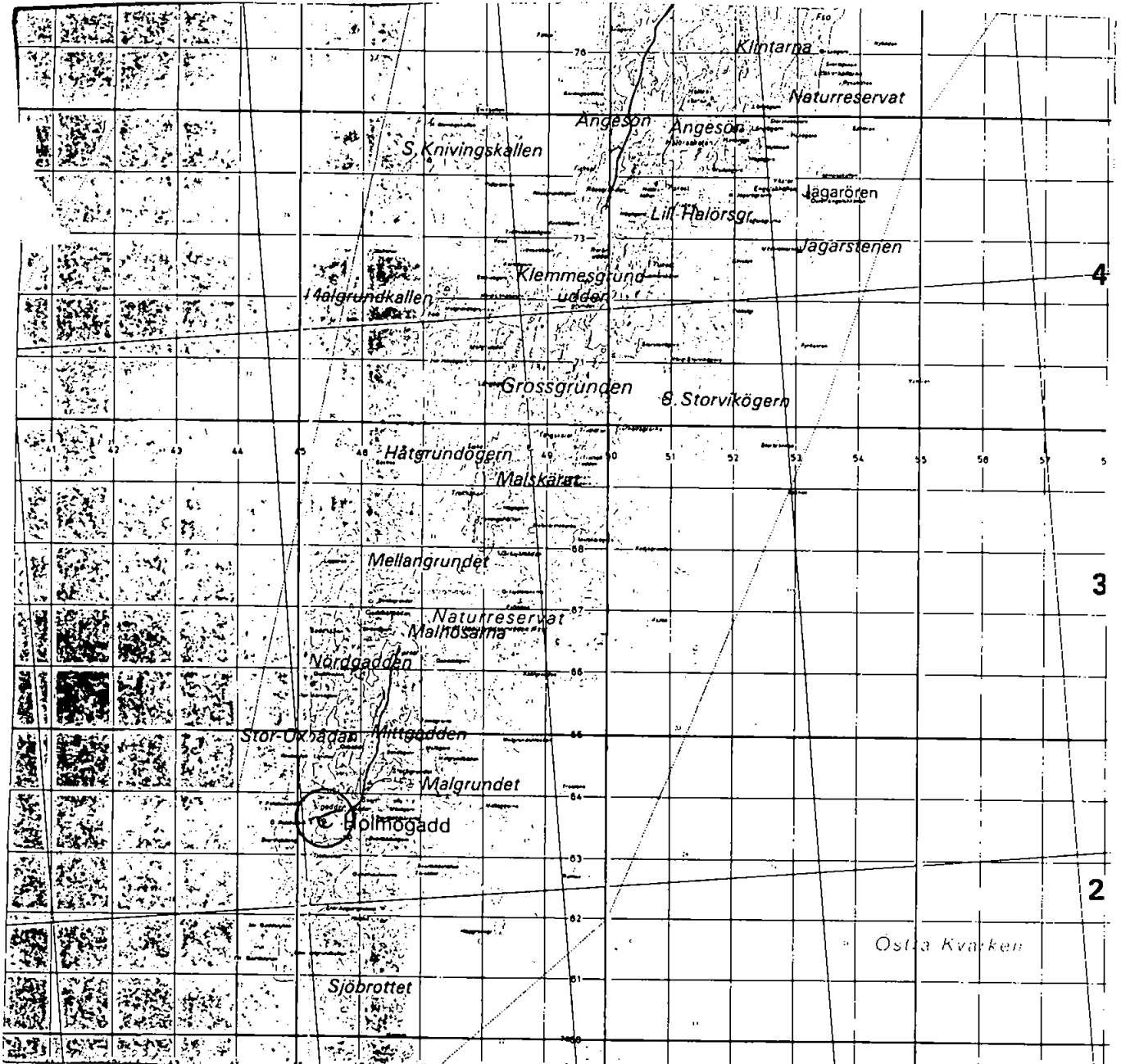
Bilagor

1 Topografisk karta

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax
Telia Mobitel AB 971 75 LULEÅ	Storgatan 5	0920-90 300	0920-23 90 37

Uppgjord - Prepared TMÖN/ND PEP	Faktaansvarig - Subject responsible TMÖN ND C	Nr - No. 0560 IPRA-900 0006		
Dokumentansvarig/Godkänd - Document responsible/Approved		Datum - Date 1994-12-19	Rev PA	File/Tillhör
HOLMÖGADD		Position X 706355 Y 174535		
Utdrag ur markägarkarta 20 K/L				

○ Stationsplats

Skala 1:100 000

Riksantikvarieämbetet
KULTURMILJÖAVDELNINGEN
Bebyggelseenheten
1:e ant. Harald Sundlin

Datum

1995-07-07
Ett datumÄREN
Beteckning321-2526-1995
Ett beteckning

Sjöfartsverket
601 78 NORRKÖPING

Angående radiostation vid Holmögadd, Umeå
kommun, Västerbottens län.

Riksantikvarieämbetet har från Telia Mobiltel
AB mottagit skrivelse daterad 1995-05-08
angående planerad montering av nya antenner på
fyrornets plåttak.

Riksantikvarieämbetet gör den bedömningen att
föreslagna åtgärder inte förvanskar byggnads-
minnet och beslutar, efter samråd med länsanti-
kvarien att godkänna förslaget.

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
Kulturmiljöavdelningen

Lena Simonsson

Lena Simonsson
avdelningsdirektör

Harald Sundlin
Harald Sundlin

kopia till:
länsantikvarien i AC-län
läns museet i Umeå

Telia Mobil AB
971 75 UMEÅ

47

Koncept

Datum

Beteckning

1995-07-07 D-nr 321-2526-1995
Ert datum Er beteckning

ÄMBETET och
HISTORISKA MUSEER
KULTURMILJÖAVDELNINGEN
Byggnadssektionen
1:e ant. Harald Sundlin

Sjöfartsverket
601 78 NORRKÖPING

Angående radiostation vid Holmögadd, Umeå
kommun, Västerbottens län.

Riksantikvarieämbetet har från Telia Mobiltel
AB mottagit skrivelse daterad 1995-05-08
angående planerad montering av nya antenner på
fyrornas plåttak.

Riksantikvarieämbetet gör den bedömningen att
föreslagna åtgärder inte förvanskar byggnads-
minnet och beslutar, efter samråd med länsanti-
kvarien att godkänna förslaget.

RIKSANTIKVARIÄMBETET
Kulturmiljöavdelningen

Lena Simonsson
avdelningsdirektör

Harald Sundlin

kopia till:
länsantikvarien i AC-län
läns museet i Umeå

Telia Mobil AB
971 75 UMEÅ

Just/samråd

AS
LS

Exp
7.7-95
AS

SJÖFARTSVERKET

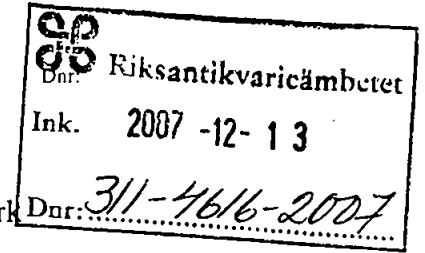
Farledsavdelningen

Handläggare, direkttelefon
Jörgen Rimbratt, 0520-47 22 40

49 Holman, Vb

1 (1)

2007-12-12

Statens Fastighetsverk
Naturvårdsverket
Fortifikationsverket
Riksantikvarieämbetet
Länstyrelsen i Västerbottens län
Umeå Kommun

Avveckling av fastigheten Umeå Holmögadd 1:1

Fastigheten Holmögadd 1:1 ägs av staten förvaltas av Sjöfartsverket.

Fyren som är statligt byggnadsminne sedan år 1935 har tagits ur drift och fyrplatsen är avbemannad. En fyr, två bostadshus, tvättstuga, maskinhus, två uthus är belägna på fastigheten Holmögadd 1:1 (Umeå Kommun), vilken år 1936 förvärvades genom expropriation. Fastigheten är på 28 800 m² och omfattar även hamnområde och väg mellan fyrplats och hamn. De två bostadshusen inrymmer tre lägenheter samt en kontorsdel med dagrum och tre övernattningsrum.

Sjöfartsverket, som saknar behov av fastigheten har för avsikt att avyttra hela fastigheten inkl. ovan nämnda byggnader.

Sjöfartsverket önskar besked om eventuella invändningar eller synpunkter med anledning av en försäljning senast fredagen den 25 januari 2008.

Med vänlig hälsning

Jörgen Rimbratt

2008-01-15 beslöt SK
Ätrande till SjöV
A.a.
/RBT

Samhällsavdelningen
Kulturminnesenheten

2008-01-15
Ert datum: 2007-12-12

Dnr: 311-4616-2007
Er ref.: Jörgen Rimbratt

Sjöfartsverket
601 78 NORRKÖPING

Avveckling av fastigheten Holmögadd 1:1, Umeå kn

Sjöfartsverket har i skrivelse 2007-12-12 till Riksantikvarieämbetet (RAÄ) meddelat att man avser avyttra hela fyrfastigheten Holmögadd 1:1, omfattande fyr, två bostadshus, tvättstuga, maskinhus samt två uthus. Fyrtornet utgör ett statligt byggnadsminne sedan 1935 och har av regeringen 2000-11-30 beslutade skyddsföreskrifter. Skyddsföreskrifterna innebär bl.a. att en framtida ägare har skyldighet att vårda fyrtornet så att det inte förfaller och även att utföra underhållet med sådana material och metoder att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Övriga byggnader ingår ej i byggnadsminnet, men enligt skyddsföreskrifterna skall hela området hållas i sådant skick att fyrplatsens utseende och karaktär inte förvanskas. Ny bebyggelse får inte uppföras inom området.

Enligt 8§ förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. skall den myndighet som förvaltar ett statligt byggnadsminne inhämta Riksantikvarieämbetets yttrande innan byggnadsminnet kan överlåtas till annan. Enligt 9§ samma förordning skall RAÄ och berörd länsstyrelse omedelbart underrättas om ett statligt byggnadsminne överlåts till annan. Av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. framgår att om ett statligt byggnadsminne övergår till annan ägare än staten blir det byggnadsminne enligt den lagen. Länsstyrelsen skall utfärda en förklaring om detta.

Holmögadd ingår ej bland de fyra som i överenskommelsen 2002 mellan RAÄ, Sjöfartsverket och Statens fastighetsverk bedömdes utgöra en del av det nationella kulturarv för vilket staten bör ta ett långsiktigt ägaransvar. Med hänsyn till detta motsätter sig RAÄ inte överlåtelse av fyrfastigheten till enskild ägare, men erinrar om att de skyldigheter och inskränkningar som följer av byggnadsminnesförklaringen gäller för en ny ägare och måste tydligt redovisas i samband med försäljningen.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Jan-Gunnar Lindgren efter föredragning av avdelningsdirektören Robert Bennett. Även bitr.

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 Stockholm
Besöksadress: Storgatan 41

Tel 08 - 5191 8000
Fax 08 - 660 72 84
E-post riksant@raa.se
Hemsida www.raa.se

Org nr 202100 - 1090
Plusgiro 59994-4
Bankgiro 5052-3620

exp 080115 / RBT

YTTRANDE

Samhällsavdelningen
Kulturminnesenheten

2008-01-15

Dnr: 311-4616-2007

avdelningschefen Anita Bergenstråhle-Lind samt enhetschefen Margareta Gavatin har varit med om den slutliga handläggningen.

Jan-Gunnar Lindgren

Robert Bennett

Bilaga:
Skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats

Kopia:
Länsstyrelsen i Västerbottens län

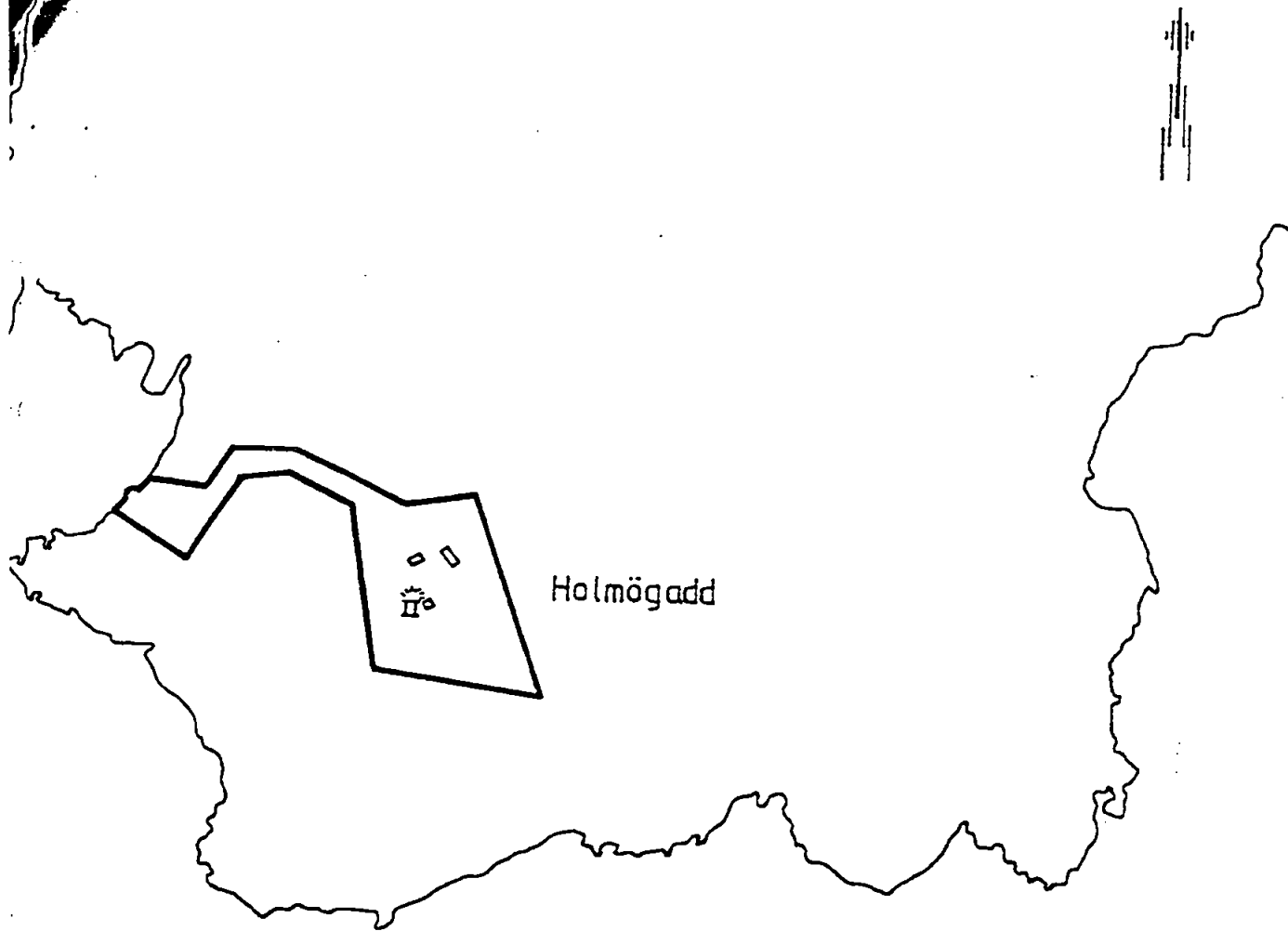
KULTURDEPARTEMENTET

Bilaga till regeringsbeslut
2000-11-30 nr 15

Bilaga 17

Skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats i Umeå kommun,
Västerbottens län

1. Fyrtornet inklusive bevakningsrummen från andra världskriget får inte rivas, ej heller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Inne i fyrtornet får ingrepp inte göras i bärande stomme eller äldre fast inredning.
3. I fyren får göras nödvändiga kompletteringar av teknisk utrustning, för övrigt får invändiga förändringar ej göras. Fyrmaskineriet och övrig inredning skall bevaras.
4. Fyrtornet skall vårdas så att det inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och metoder, på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det på den till skyddsföreskrifterna bifogade situationsplanen markerade, med särskild linje avgränsade skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas. Området skall hållas i sådant skick att fyrplatsens utseende och karaktär inte förvanskas.

Bilaga till skyddsföreskrifter för Holmögadds fyrplats, Holmögadd 1:1